

רשמי סיוור באנגליה

יש להודות שהאכרים שבילינו בחברתם, וביחוד הנוער, השתדלו להנעים ככל האפשר את שהייתנו אצלם והם השתדלו להראות לנו כל מה שהיה בו מהמאלף עבורנו; ואמנם ביקרנו במקומות שונים ומרוחקים שבמידה ידועה היו בבחינת חידוש בשביל בחורים משלנו.

אסתפק בהקדמה זו ואעבור לנושא המעניין באופן מיוחד את קוראינו — רשמים על גידול הבקר והקשור בו; באופן מיוחד אזכיר את המרעה.

הסיוור התחיל במרכז אנגליה, במחוזות לסטרשייר ונורטהמפטונשייר. באזור הזה כמות המשקעים השנתית נעה סביב 500—600 מ"מ, וכיוון שכמות זו מתחלקת לכל חודשי השנה הרי יקרה לפעמים שהפסקת גשמים ממושכת יותר מסכנת את יבול השדות, ולכן התחילו האכרים שבאזור זה להיעזר בהשקאה בשדות המרעה; ואמנם ראיתי שם חלקות מרעה מהמעולות ביותר באנגליה. למעשה גם באנגליה עוד שקועים בבעיות המרעה; מעסיקה אותם באופן מיוחד שאלת עשבי-הבר והקורצים הגדלים בשטחי המרעה. הם נעזרים הרבה ובהצלחה ע"י ריסוסים בתכשירים הור-מונליים, המדבירים את הצמחים הבלתי-רצויים. לכל אכר ברור הדבר שרמת היבול של חלקת המרעה, היא הקובעת את כושר הכלכול ליחידת שטח. במשק רגיל, המחזיק ומפטם בקר לבשר על מרעה בלבד, מקובל שהשטח הדרוש לכלכלת בהמה אחת במשך הקיץ נע בין $\frac{3}{4}$ ל- $1\frac{1}{2}$ דונם. לעומת זה נזר דמן לנו להיווכח במשק גדול, המשתרע על 20 אלף דונם, שניתן להחזיק 2.5 בהמות לכל דונם מרעה; אגב — משק זה שייך לקואופרטיב חקלאי. מובן ששדות המרעה בחווה זו נהנו מטיפול מצוין. החווה הזו קרובה לעיר המחוז לסטר סיטי, ויש באפשרות המשק להשתמש במי-הביוב המסוננים להצ-

ביקרתי באנגליה במסגרת „חילופי נוער חקלאי“ וברצוני לספר משהו על רשמי. כשבאים למסור על התרשמויות מביקור או סיוור בארץ זו או אחרת מתפתים לפעמים להביע זאת בצורת הכללות שדיוקן ואמיתותן מוטלים בספק, במידה מסוימת; לכן אקדים מראש, שכל הנאמר להלן הוא בעצם מעין סיכום, ולעתים רושם „ממוצע“, מכל המקומות בהם ביקרתי ומכל מה שראיתי שם.

אתחיל בדברים כלליים. הנוף הכפרי האנגלי הוא יפה למראה: שדותיו מוריקים ומחולקים לחלקות קטנות ע"י גדרות שיחים; הבתים — רובם יפים, על אף „גילם“ הקשיש המגיע ל-500—600 שנה ואף למעלה מזה; סגנוני הבנייה שונים הם: יש בתים בנויים נדבכים בשחור-לבן, בתי אבן — גוויל, וכמו כן גם בנייני לבנים אדומות (לא אהודים ביותר). כיסוי הגג — קש, רעפי-צפחה או רעפי-חמר אדומות. הבתים — רובם יש בהם חשמל, מים חמים, חדרי אמבטיה, והמטבחים מצוידים בכיריים של גז או חשמל; כן גם נתקלים בהרבה בתים בכלי-בית חשמליים שונים, מכבסות, מקלטי רדיו וטלוויזיה. לרוב האכרים יש גם מכונות פרטיות ולעתים גם טנדר או אף מכונת-משא להובלת בהמות. הבנים והבנות המבוגרים של החוואים, העובדים במשק ההורים, מקבלים משכורת או שהנם שותפים למשק; גם הם, רובם, רוכשים מכונות פרטיות. הרושם הוא שמצבם החמרי של האכרים הוא טוב למדי, אף על פי שבדרך כלל רבים הם האכרים הנמנים על מעמד האריסים. כנראה שמלחמת העולם האחרונה העלתה במידה ניכרת את רמת החיים של אכרים-אריסים אלה. והמעניין הוא שאין הם שקועים בעבודה יתר על המידה: שעתם פנויה לביקורים בתערוכות ובשווקי הבהמות בענייני עסק ואף לבידור.

ואף הם מגיעים לתנובה ממוצעת של 4000—4500 ק"ג חלב, והמצטיינים — אף ל-6000 ק"ג; וזה—משתי חליבות ביממה וטיפול לא אינטנסיבי ביותר. מספוא הקיץ הוא בעיקר המרעה הטוב עם תוספות קטנות של מזון מרוכז, ובחורף מאביסים שחת, כרוב מספוא, סלק ותחמיץ (לפעמים מסתפקים במספוא עסיסי ממין אחד) וכמובן גם מזון מרוכז.

רוב האיכרים משתדלים לכוון את ההמ" לטות לחדשי הסתיו וראשית החורף, על אף ההוצאות הגבוהות יותר לייצור החלב בעז" נות אלה; הם באים על שכרם משום שמחיר החלב בחורף הוא גבוה יותר — והוא מכסה בריווח את ההוצאות היתרות להזנה ולטיפול.

אביא פרטים אחדים על גידול העגלות הרכות במשקים אלה. כמות החלב המלא לעגלה נעה סביב 50 ליטר בס"ה ועיקר הזנ" תן בגיל הרך מתבססת על הסטרטרים המ" פורסמים שכנראה הורכבו בצורה מושלמת, והם מכילים את כל חמרי המזון — גם ויטא" מינים ומינרלים — בפרופורציה המתאימה לגיל הרך. העגלות שגודלו לפי שיטה זו נראו בעיני יפות למדי. אף על פי שהן מוח" זקות בדירים רעועים, ומשונה הדבר שבמש" קים אלה לא נתקלתי גם במחלות עגלות השכיחות, כגון שלשול ושיעול; ודוקא באחת החוות המפוארות, אשר שם העגלות היו משוכנות בבנינים מודרניים וטפלו בהן לפי כל כללי ההיגיינה, שם פרצו גם מחלות; יתכן והיה זה מקרה ביש, ואין, כמובן, לה" סיק מכאן שמותר לגו להזניח את דירי העגלות שלנו בארץ. יתכן שבתנאי האקלים שלנו תפרוצנה מגפות בדירי העגלות אם נקל בשמירה על הנקיון.

בגיל של 6—10 חודשים יוצאות כבר העגלות למרעה ועד להמלטתן הראשונה מזונן הוא — המרעה בקיץ ומספוא גם מכל המינים בחורף. גיל ההמלטה הראשונה נע בין שנתיים וחצי לשלוש שנים. בגיל זה

פת שטחי המרעה. הצמיחה והתחדשות העש" בים מעוררים התפעלות, ואפשר להגיד שכי אילו "רואים" את גדילתו של העשב. כפי שנאמר לנו הרי חלקות המרעה בחווה הזו הגיעו לשיאים שאין דוגמתם באנגליה כולה. הטיוב האינטנסיבי של מרעה זה השפיע, כמובן, רוב טובה גם על עשבים שוטים, אולם מתנהלת עבודה שיטתית להדברתם.

פרות החלב הרועות במרעה כגון זה אינן מקבלות שום תוספת של מספוא באבוס ורק לגבוהות התנובה מוסיפים מנות מצומצמות של מזון מרוכז. מקובל שהמזון שבמרעה מספק את התצרוכת לקיום ולייצור 10—12 ק"ג חלב. ישנן חלקות מרעה שבחדשי האביב מספקות לפרות את מנת הקיום ומנת הייצור ל-20 ק"ג חלב. הפרות שמניבות למעלה מזה מקבלות תוספת מזון מרוכז בהתאם לצורמות המקובלות אצלנו.

גזעי הבקר לחלב שבאזור זה הם: הפריזי והאירשיר וכן גם שורטהורן החלב, הגרנסי והגירסי — בכמויות מצומצמות יותר. נתק" לים גם בהרבה בהמות מעורבות (בנות-כל" אים) שמוצאן הוא "מקרי", כיוון שאין החק" לאים מעוניינים בהכלאות. בהזדמנות זו מן הראוי להזכיר שלא כל הבהמות טהורות הגזע רשומות בספר העדר הרשמי ודוגמאות אחדות תסברנה את המצב הזה. יקרה ואכר אחד ירכוש לו פרות פריזיות טהורות-גזע ממשק אחר, אשר שם לא נהגו לרשום את הבהמות בספר העדר; פרות אלה לא תתק" בלנה לרישום בספר-העדר אף על פי שהקו" נה ירצה בכך, ורק הולדות של בהמות אלה, לאחר בדיקה ומבחן מטעם מומחי ספר-הע" דר, זכאים להירשם. אולם כשאכר רוכש לו פרות שאינן טהורות-הגזע, עליו להקפיד על הרבעת העדר שלו בפרים טהורי-הגזע משך חמישה דורות עד שיהיה רשאי לרשום את בהמותיו בספר-העדר המתאים. ויתכן שבגלל התקנות האלה ישנם איכרים רבים שמסתפקים בעדרים רגילים, "בלתי רשומים"

הן גראות מפותחות יפה בגופן והן מסוגלות לעכל כמויות גדולות של מספוא גס.

הפראת הפרות הוא לרוב בהרבעה טב־עית, ואין מתאוננים על קשיים בהתעברות. בזמן האחרון מתפשטת ההזרעה המלאכותית וכובשת לעצמה מקום נכבד. מכוני ההזרעה מוחזקים על ידי המועצה לשיווק החלב, והפרים שמשמשים בהם הם מהמשובחים ביותר. המועצה הנ"ל אינה חסה על כסף כשעומדת לרכוש פרים למכוני ההזרעה. בשנה שעברה רכשו אנשי ספר העדר הפריון פרים ששילמו עבורם בהולנד מחירים אסטרונומיים (עד 8000 ל"ש עבור פר), והתאחדות זו מכרה פרים אלה למועצת שיווק החלב במחירים שהגיעו אף ל־14000 ל"ש! במקרים מסוימים נוהגת ההתאחדות "להשי" כיר" את הפר למועצה הנ"ל ואינה מוכנה למכור אותו. מובן מאליו שההזרעה בזירמת הפרים היקרים אף היא עולה ביוקר רב. בכל מכון הזרעה ישנם פרים מכל אותם הגזעים המטופחים באזור.

בטרם אגש למסירת רשמים ממחזות אחרים אספר בקיצור על הבקר לבשר באזור זה שביקרתי לראשונה. הזכרתי כבר שהמרעה כאן הוא מאיכות טובה מאוד, וכפי שמר קובל כאן בהרבה משקים, אפשר לפטם במרעה בלבד את השוורים עד הוצאתם לשחיטה. האכרים שבסביבה זו קונים את העגלים בגיל של שנה וחצי באזורים הצפוניים, אשר שם אין התנאים מתאימים לפיטום מושלם, ובמשך קיץ אחד של רעיה באחו העשיר מתפטמים עגלים רזים אלה עד למשקל של 450—600 ק"ג. מוציאים את השוורים האלה לשווקים בהתאם לביקוש בשוק הבשר וברמתם למצבה של הבהמה המתפטמת. שווקים אלה מתקיימים בערי השדה ובכפרים מרכזיים בכל שבוע. האכרים ערים מאוד למסחר בשווקים האלה והצלחתם בענף הפיטום מחייבת ידיעה במסחר, בהערכת טיב הבשר של השור הנמכר, וכן צריך האיכר לדעת

להעריך נכונה את טיב הבקר הרזה. לאחר הסיוור באזור זה ביקרנו בהרפורד־שייר ושרופשייר; כאן מולדתו של גזע הבשר המפורסם "הרפורד", שהתחלנו לגדלו גם בארץ. עד למלחמת העולם השנייה לא החזיקו כאן עדרי־בקר לחלב, ולא נראו כלל בצדי הדרכים קנקני החלב, סימן־היכר כללי של אזור משקי־חלב. כיום מוצאים גם באזור זה הרבה עדרים לייצור חלב. שינוי זה חל בשנות המלחמה, כיוון שהיה הכרח לספק מכסימים של מזונות מתוצרת הארץ; ונוכחו שיחידת הקרקע שהוקצתה לייצור חלב החזירה כמות יותר גדולה של קלוריות וחלב בון לתזונת האוכלוסין מאשר יחידה באותו גודל שהוקצתה לייצור הבשר.

בדרך כלל אין לציין משהו מיוחד לאזור זה בכל הנוגע לעדרי החלב. התנובה הממורצעת גם כאן גבוהה למדי ואף עולה לפעמים על זו שהזכרנו לעיל. המרעה מטופח גם כאן כדרוש, אלא שנתקלים בחלקות רבות, בהן זני התלתן השונים "השתלטו", ושכיחים שם מקרי התנפחות, שלשול וכל הכרוך בפגר עים אלה. מקווים לתקן את שדות המרעה האלה ע"י הוספת זרעי צמחים רחבי־עלים לתערובת הזרעים ומניחים שצמחים כגון העולש יסתרו או יחלישו את פעולת התלתן. באזור זה נהוג מחזור גידולים של 6—7 שנים. גידול ראשון — דגנים, בשנה השנייה אשרושים עם זיבול אורגני, הגידול השלישי — דגנים; יחד עם גידול זה או מיד לאחר הקציר זורעים בשדה זה תערובת עשבים, וצמחיה זו משמשת לשחת ולרעיה משך 3—4 שנים. גם תחמיצים מכינים ממספוא ירוק זה. מחמיצים ברוב המשקים בבורות שטחיים. ראינו גם תחמיץ שהוכן בערמות גבוהות (עד 6—7 מטרים), אולם הוגד לנו שהפחת בחומרי־מזון בערמות אלה מגיע ל־40%. נזדמן לי לראות גם ערמות תחמיץ בצורת "צלחת הפוכה", אשר גם אצלנו בארץ מתחילים להמליץ עליה; ברצוני להזכיר

הרעיה. כאמור, הדבר המיוחד שמציין אזור זה הוא טיפוח הבקר ההרפורדי טהור-הגזע. מכאן נמכר בקר רבייה, פרים ופרות, לכל ארצות תבל, ובמחירים מפולפלים למדי. החוות לטיפוח הן בידי בעלי-אחוזה עשירים, אשר עיקר עושרם בא להם ממכירת בקר גזעי. המחירים שמקבלים לפעמים בעד בה-מות מצטיינות — הם פנטסטיים. כך, למשל, נמכר לא מזמן פר הרפורדי אחד בן שנתיים וחצי ב־12 אלף ל"ש (כ־60 אלף לירות ישראליות!). קנו אותו לדרום אמריקה. מובן שגם הקונה יבוא על שכרו, כי שמו של הפר היקר מתפרסם ברבים ויהיה ביקוש רב לצא-צאיו. כן גם עלה ערכו של העדר, מתוכו נמכר פר במחיר כזה, וקרובי הפר שבמשך המוכר או בסביבתו — מחירים בשוק יעלה. למי שאינו בקי ורגיל בגידול בקר לבשר קשה יהיה לו להתמצא בהערכתו ושיפוטו של פר מעין זה, ולא יעלה בידו לגלות את ה"נקודות" שבמבנה הגוף שלו שזיכוהו בפרס כה גבוה, אולם מגדלי הבקר שבסביבה, רובם בקיאים ומומחים לדבר. הוולדות של הגזע ההרפורדי יונקים את כל החלב מאמותיהם ומובן שהתפתחותם וגדילתם עולה בהרבה על בני-הבקר שמקבלים את החלב מהדלי. בימי המלחמה, כשהאוכלוסיה נאלצה להסתיר פק בכל בשר שהוא, לא החשיבו באופן מיוחד את גזע הבהמות ממנו בא הבשר, אולם בשנים האחרונות שוב גובר הביקוש לבשר מטיב משובת, ואף משלמים עבורו מחיר גבוה יותר ולכן עלתה שוב קרנו של גזע הרפורד. ישנם הרבה איכרים שמרביעים מספר פרות שבעדר החלב שלהם בפר הרפורד ומגדילים ע"י כך את ההכנסה מהוולדות; לפעמים מחירו של ולד כזה בגילו הרך מגיע לשליש המחיר של אמו. ומשום כך גוברת הנטייה להחזיק פרות חלב מגזע שורטהורן ולהרביע חלק מהן בפרים הרפורד דיים; והתוצאה מזה — תמורה גבוהה עבור ולדות שמוציאים לשוק הבשר. נוהג זה

היר את אלה שרוצים להנהיג שיטה זו! הפחת מגיע ל־50% ואף למעלה מזה. יכולי המספוא של האחו הורוע, שהזכר לעיל, משמשים גם להכנת שחת בדרך היי-כוש המלאכותי. שיטה זו של ייבוש יש לה ערך רב באנגליה, כיוון שאין האיכר תלוי במזג האויר וכן מובטחת השתמרות כל החומרים המזינים שבעשב הירוק. השחת הזו היא בעלת ערך מזין גבוה וממלאה למעשה אף את מקומו של המזון המרוכז במנה. אין מקצצים שחת מיובשת זו וכובשים אותה בחבילות כפי שזה נהוג בשחת שייב-שזה בשדה. אביא לדוגמה מנה לפרה בעלת משקל גוף של 550 ק"ג המניבה בחורף 10—13 ק"ג חלב. בחווה שביקרנו קיבלה פרה זו: 9 ק"ג עשב יבש וקש להשבעה; זאת היתה המנה כולה.

בחלקות המרעה מתאזרחת בזמן האחרון הגדר החשמלית שאפשר להעבירה על נקלה ממקום למקום. יש משקים שנוהגים להעביר גדר זו פעמיים שלוש פעמים ביממה, ועל ידי כך מנוצלים שטחי המרעה בצורה היעילה ביותר. באיזו מידה מחשיבים את הניצול הרציונלי של המרעה אפשר ללמוד גם מה עובדה הזו: בסניפים של "החקלאים הצעיר-רים", בכל מועדונייהם ובקורסים שלהם מקדישים תשומת לב מיוחדת לשיטות הטיפול במרעה וניצולו, וזהו גם אחד הפרקים הנכבדים ביותר בתורת כלכלת המשק החקלאי בכלל. אורגנה גם שיטה מיוחדת של בקורת תנובת המרעה ובכל משק שביקרנו יכולנו לקבל מספרים מדויקים על כושר כלכולו של דונם המרעה בכל החלקות השונות המפוזרות בגבולות המשק; ואמנם מתבלטים הבדלים גדולים של החלקות השונות. כדאי להביא כאן מספרים אחדים של ההישגים במשקו הקטן של אריס אחד. הודות לחריצותם ומאמציהם של האכר ובנו הועלתה תנובת הדונם בחלב מ־144 ק"ג ל־307 ק"ג; מובן שכלולה בזה גם מנת הקיום לבהמה במשך עונת

לי"ש לכל פרה מיניקה ו־5 לי"ש נוספים לכל ולד שגודל שם בהנקה. כן תומכת הממשלה בשכלול המבנים שבמשקים (בגבולות 50% מההוצאות). בהשבתת הקרקעות ושיפור המרעה. הבקר הצעיר (השורים) נשאר באזור זה עד הגיל של שנה וחצי ונמכר לפיטום למחוזות הדרומיים של המדינה. האיכרים משתמשים בפרים מהגזע האנגוסי וכן מקי" מים במשקים שונים עדרים אנגוסיים טהורים שמספקים חומר רבייה ובקר לשחיטה. הגזע האנגוסי בשרי הוא מטיב משובח ביותר; כן הוכרו סגולותיו הטובות למטרות הכלאה, אולם הוא זקוק למרעה עשיר, על אף הסתגרותו לתנאי החורף הקשים. לשם השבתת המרעה, ביחוד בשביל עדרי האנגוס, נהגים להוסיף לקרקעות סיד ודשנים, ביחוד זרחן ואשלגן, מנקזים אותן יפה ומקפידים על מחר זור גידולים מתאים בצירוף זיבול בזבל אור־גני. היתה לנו ההזדמנות להסתכל במרעה מושבח ומרעה רגיל ונוכחנו שההבדלים הם ממש מפתיעים.

בקר החלב שבאזורים אלה הוא הפרזי והאירשירי. נתקלים פה ושם גם בבקר אדום חסר־הקרנים ובשורטהורן החלב, אולם במספרים מצומצמים. על חלוקת הגזעים באזורים אלה יכולנו ללמד מהביקור במכון להזרעה. גם כאן מוחזק המכון ע"י מועצת שיווק החד לב הארצית, והוא מאורגן כביתר המחוזות. במכון הזה יש מקום ל־52 פרים; כ־40 פרים עומדים קשורים בעמדות רגילות כברפת פרות ושמונת הפרים השקטים עומדים באופן חפשי בתאים ללא חצרות; ישנם עוד 4 מקומות לבידוד, בצורת תאים עם חצרות. במשך הקיץ מחזיקים את הפרים במרעה כשכל פר קשור בשרשרת ליתד. בכל יום מעבירים את הפר למקום חדש ומונעים ע"י כך רמיסת־יתר של המרעה. גם עמדות להר־בעה ישנן במרעה. נוסף לעשב המרעה מקבל כל פר 5 ק"ג מזון מרוכז והמטפלים מסרו לנו שפוריות הפרים היא מצויינת. הוקמו שם

נפוץ ביותר במשקים הקטנים, אשר שם עדר הבקר לחלב הוא בגבולות 10–20 פרות חולבות.

המחירים הגבוהים ביותר בשוק הבקר לבשר מקבלים עבור בקר צעיר שמשקלו נע בגבולות 400–450 ק"ג לראש. גם באזור זה נהוג לקנות בקר "רזה" בגיל שנה וחצי או שנתיים מהמשקים שבצפון ולסיים את פיטומם בשדות המרעה, וברוב המקרים, ללא כל תוספת של מזון מרוכז.

ביקרנו גם בקומברלנד, המחוז הצפון־מערבי של אנגליה, על הגבול הסקוטי. כאן התמונה שונה במקצת. כמות המשקעים רבה יותר ונעה בגבולות 1250–1500 מ"מ. גם המצב הטופוגרפי הוא אחר; כן נתקלנו כאן בפעם ראשונה בסוג קרקעות־הכבול של הגבעות; קרקעות אלו מוגנות בפני סחיפה, אוגרות מים בשפע ומצמיחות קני־סוף מכל המינים שהבקר אינו טועם מהם ולא כלום. ימות החורף באזורים אלה הם קשים למדי והקיץ גשום. הבקר המוחזק כאן הוא מגזע גללובי, שהנו חסון יותר, מסתפק במועט והתפתחותו אטית יותר. בה בשעה שבגני הבקר מגזע הרפורד מוכנים לשוק בגיל של שנתיים הרי שהשורים מגזע הגללובי נשלחים לשוק לא לפני הגיעם לגיל של 3 שנים. התאזרחת כאן שיטה של הכלאה בגזע שור־הורן לבן וצאצאי הכלאה זו (הקרויים הבקר הכחול) — התפתחותם וגדילתם מהירים יותר וניתן להוציאם לשוק בגיל של שני תיים וחצי. הבקר שבאזור זה נשאר כל השנה בחוץ (כן גם הצאן) ורק במקרים יוצאים מן הכלל, כשהשלג מכסה את השדות משך תקופה ארוכה, מגישים לבהמות האלה שחת או תחמיץ.

במחוז נורטהומברלנד, הגובל בקומברלנד, קיימים אותם התנאים, אלא שכמות המשקעים כאן נמוכה יותר ונעה בגבולות 850 מ"מ. מגדלי הבקר באזורים האלה מקבלים תמיכה שנתית מאת הממשלה לפי המכסה של 10

גם מיתקנים מיוחדים להגנת המטפלים בפני פרים נגחנים-רגזנים.

הטיפול בזרמה הוא במעבדה והבדיקה היומיומית היא במיקרוסקופ בלבד. מוהלים את הזרמה בחלמון ציטראט ומוסיפים תכשירי רים אנטיביוטיים. שולחים יומיום זרמה ל-5 מרכזי-משנה ומשם יוצאים המזריעים לעבור דתם במשקים. בשנה האחרונה הושגה הת-עברות בגבולות 70% לאחר הזרעה ראשונה. בס"ה טיפל מכון זה בהזרעת 36 אלף פרות והעבודה כולה בוצעה ע"י 32 עובדים: רופא וטרינרי אחד, 20 מזריעים, 3 מטפלים בפריים ובפריה ועוד 8 עובדים במשרד בהנהלת חשבונות וסטטיסטיקה.

בסוף דברי אקדיש מספר שורות לתיאור התערובות החקלאיות, אשר עריכתן הפכה לדבר שבמסורת בכל רחבי אנגליה. היתה לי ההזדמנות לבקר בחמש תערובות, ובתוך זה, בשתיים — מהגדולות ביותר באיים הברי-טיים. התערובות בדרך כלל מאורגנות לפי תכנית פחות או יותר אחידה ולכן לא את-עכב באופן מיוחד על כל תערובה שביקרתי בה ואצטמצם בדברי על התערובה המלכותית הכל-ארצית שהתקיימה השנה בווינדזור, בקרבת הטירה העתיקה ובמרכז אחוזות הכתר שבסביבה זו. שהיתי בתערובה זו שלושה ימים ולא אוכל להגיד שהספקתי לראות את הכל. הוצג שם שפע של כלים, מכשירים, מכונות, תוצרת חקלאית למיניה השונים וכמובן כל בעלי החיים שהחקלאים מגדלים ומחזיקים. התקיימו תחרויות, מירוצים, הדג-מות שימושיות שונות, כגון עבודת כלבי-רועים, וספורטיביות; הכינו בשטח התערובה גם שדה-מרעה מיוחד שגם הוא שימש להד-גמה וללימוד. הפרות שבתערובה שוכנו באה-לים גדולים ושם האביסון וחלבו אותן במ-כונה ניידת. היתה שם גם מחלבה שהוקמה

באופן מיוחד על ידי יצרני מכונות חליבה ומתקני קירור, וכל החלב (אלפי ליטרים ליום) עובד במחלבה ארעית זו והתוצרת נמ-כרה בו במקום על-ידי עובדי המועצה לשיווק החלב. הביאו לתערובה למעלה מ-1800 ראשי בקר שייצגו את 20 הגזעים שמטפחים בברי-טניה; מובן מאליו שהבהמות שהוצגו היו מהמובחרות והיפות ביותר וההתחרות בין המטפחים לקבלת הפרסים היתה חריפה למדי. נערכו גם תרגילי שיפוט של הבהמות, בהם השתתפו נערים ונערות מהרבה ארצות. עם סיום השיפוט הכללי והענקת הפרסים סודר „מצעד" של הזוכים בפרסים. בזירה הגדולה רוכזו למעלה משש מאות ראש — פרים, פרות ומבכירות משל גזעי החלב והבשר. התרשמתי באופן מיוחד מהפרות הפריזיות או ההולנדיות; לא תיארתי לעצמי שפרות מהגזע הזה יכולות להגיע להתפתחות גופ-נית כזו; לא אגזים כשאעריך את הכבדות שהוצגו בתערובה זו ב-800—900 ק"ג משקל חי. בכל הופעתן החיצונית הן דמו להולנ-דיות המקוריות, אלא שבלטו בגמלוניותן ובכבדן. צעידתן השקטה של הבהמות עוררה בי התפעלות; ראיתי — פרים-ענקים מובלים על ידי איש אחד ולפעמים אף אשה נוהגת בהם ללא כל תקלה. מובן שקדם לצעידה זו אילוף ו„חינוך" ממושך.

הפרסים חולקו על ידי המלכה עצמה וזה עורר התרגשות רבה בקהל באי התערובה. עזבנו את התערובה תוך הרגשת סיפוק רב, ואודה — גם תוך רגש קנאה על הישגים אלה בטיפוח בעלי-חיים וכושר הארגון בתערובה.

בהזדמנות זו עלי להביע תודתי הרבה לאנשי „המועדון הבריטי של חקלאים צעיר-רים" שארחוני במשך שלושה חדשים והד-ריכוני בסיוורים המענינים.

מרדכי ולך

גניגר